

Spasení - interpretace

Také pro moderního a postmoderního člověka se otvírá jeho uvažování vtíravá a neodbytná otázka, zda jeho život a tedy také jeho vědomé aktivity mají vposledu nějaký cíl, nějaké zaměření, nějaký smysl, který by neplatil jen pro něho a nebyl tedy jen jeho subjektivní záležitostí, jeho dojmem nebo předsudkem. To, o čem čeští bratři v Jednotě mluvili jako o „nouzi spasení“, je po mém soudu právě jen vyjádřením základní starosti, má-li náš život nějaký smysl, nějaké poslání, nějakou hodnotu či cenu, která by ho přesahovala. Je asi základní chybou, vidět takový smysl jako jedinou a dokonce jednorázovou věc či záležitost, ale v minulosti (a nejen v minulosti) se to tak některým lidem mohlo jevit. Tak např. obětování života za obec či za vlast, a to znamená za druhé, za společenství (např. za vlast), anebo také za jednotlivce (když někomu zachráníme život nasazením vlastního) se tak někdy mohlo jevit, a někdy vskutku právem. Ale takové časově krátké „oběti“ byly vždy spíše výjimkou; záchrana smyslu vlastního života je obvykle záležitostí dlouhodobou, takřka celoživotní. A protože základním jejím rysem je onen zmíněný přesah, jednou z prvních odpovědí býval odkaz na potomstvo jednak vlastní, jednak na celé příští generace (v tom je ostatně také význam důrazu na obec, vlast, národ apod.). Tak např. od dob zrušení nevolnictví se malým rolníkům jevila jako základní životní smysl usilovná dřina, jak připravit vlastním dětem – aspoň některým (např. nejstaršímu synovi a v podobě věna dceři) lepší životní úděl zvětšením majetku, zejména postavením domu a našetřením prostředků pro koupi dalšího políčka, krávy, koně apod. Ale i zde se nutně – přinejmenším těm přemýšlivějším – nutně kladla otázka, co dál, jaký další smysl to má: nechat syna vystudovat? Provdat dceru do města? Začít podnikat ve větším rozsahu? To jsou vlastně všechno jen zlepšení podmínek – ale k čemu? Tzv. „moderní“ odpověď, že jde hlavně nebo dokonce jenom o lepší (co nejlepší) prožití vlastního života, je pro každého hlubšího člověka neuspokojivá. Otázka, jak zachránit svému životu i při všem snažení o vylepšení podmínek přece jenom nějaké život přesahující smysl, nutně trvá dál. Je možno ji zapudit, odvést od ní svou pozornost, pokoušet se na ni zapomenout – ale nikdy se nemůže zdařit ji prostě škrtnout; ona se vrací vždycky znovu. V tom smyslu je otázka tzv. „spasení“ nadále živá, i když může být formulována velmi odlišně, ba i když může být dlouho a úspěšně vytěšňována.

(Písek, 060205-1.)